

ที่ ยธ ๐๗๐๒.๑/ ๑๕๑๑

กรมราชทัณฑ์
๒๒๒ ถนนนนทบุรี ๑
อำเภอเมืองนนทบุรี
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๖ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอร้องกฎหมายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิการร้องทุกข์ของผู้ต้องขัง

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๐๕.๐๓/๔๕๔๕๘ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐
๒. สำเนากฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๓. สำเนาระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือ สิ่งสื่อสารอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑
๔. สำเนาหนังสือกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ ๐๗๑๐/ว ๒๒ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งว่า นักโทษเด็ดขาดชาย [REDACTED] ผู้ต้องขังเรือนจำกลางบางขวาง ขอร้องในข้อกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิการร้องทุกข์ของผู้ต้องขัง ในประเด็นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำต่อการตรวจค้นสกัดกั้น การกำหนดสถานที่ และเงื่อนไข ขั้นตอน ต่าง ๆ ในการใช้สิทธิจัดทำเอกสารคำร้องทุกข์ต่อส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในแนวทางปฏิบัติตามข้อกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายของกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์ของผู้ต้องขัง ในภาพรวม จึงขอร้องประเด็นข้อกฎหมาย และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมราชทัณฑ์พิจารณาแล้วขอเรียนดังนี้

๑. ประเด็นข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ บัญญัติให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจ ตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่นซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง ประการหนึ่ง และมีอำนาจ สกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขังอีกประการหนึ่ง แต่อำนาจ ทั้งสองประการนี้มีให้ใช้บังคับกับบรรดาคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ ที่ได้ยื่นตามมาตรา ๔๖ หรือมาตรา ๔๗ และเอกสารโต้ตอบระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ซึ่งแปลความได้ว่า มาตรา ๒๙ ใช้ในกรณีการตรวจสอบหรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารใด ๆ ที่มีถึงหรือจากผู้ต้องขังเพื่อรักษาความ มั่นคงของรัฐ หรือรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเท่านั้น โดยปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ ได้ออกระเบียบว่าด้วยการตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสาร ทางโทรคมนาคม หรือทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๑ แล้ว แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ต้องขังใช้สิทธิ

/ยื่นคำ...

ยื่นคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ ตามมาตรา ๔๖ หรือเป็นกรณีผู้ต้องขังร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงานเรือนจำตามมาตรา ๔๗ อันเป็นบทบัญญัติเฉพาะเรื่อง ซึ่งเป็นคนละกรณีกับมาตรา ๒๙ โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำร้องทุกข์หรือเรื่องราว ตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และขณะนี้อยู่ในระหว่างดำเนินการออกกฎกระทรวงดังกล่าว ดังนั้น ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร้องทุกข์ของผู้ต้องขัง จำเป็นต้องอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗๖ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยการนำกฎกระทรวงมหาดไทยที่ออกตามความในมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนที่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้แก่ หมวด ๖ การร้องทุกข์ยื่นเรื่องราวและถวายฎีกาของผู้ต้องขัง ข้อ ๑๒๐-๑๒๖ มาใช้บังคับ ไปจนกว่าจะมีกฎกระทรวงฉบับใหม่ที่ออกตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

๒. แนวทางปฏิบัติ

กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ หมวด ๖ การร้องทุกข์ยื่นเรื่องราวและถวายฎีกาของผู้ต้องขัง ข้อ ๑๒๐-๑๒๖ ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการร้องทุกข์ยื่นเรื่องราว และถวายฎีกาของผู้ต้องขังโดยสรุป ดังนี้ การเขียนคำร้องทุกข์ เรื่องราว หรือฎีกา ผู้ต้องขังต้องเขียนเอง เว้นแต่ไม่สามารถเขียนเองได้ และต้องเขียนในที่ซึ่งทางการเรือนจำจัดให้ ในกรณีที่ผู้ต้องขังขอสงวนข้อความเป็นลับ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานเรือนจำอยู่ใกล้ในระยะที่อ่านเข้าใจข้อความที่เขียนหรือขออ่านหรือยอมให้ผู้อื่นมีโอกาสดูเช่นนั้น นอกจากบุคคลที่ผู้ต้องขังนั้นยินยอม (ข้อ ๑๒๑) และเมื่อพัศดีได้รับหนังสือร้องทุกข์ เรื่องราว หรือฎีกา หากมิใช่กรณีผู้ต้องขังจะขอรักษาเป็นความลับให้เปิดซองตรวจดูข้อความ และการสอบข้อเท็จจริง และทำความเข้าใจกับผู้บัญชาการพร้อมแนวทางแก้ไขหรือให้ความช่วยเหลือ ตามที่ผู้ต้องขังร้องขอ (ข้อ ๑๒๔) แต่หากเป็นกรณีผู้ต้องขังขอรักษาเป็นความลับ ให้สอดหนังสือไว้ในซองและผนึกเสีย ห้ามมิให้เจ้าพนักงานเรือนจำอ่านแต่มีหน้าที่จัดส่งไปยังผู้รับเท่านั้น (ข้อ ๑๒๕ วรรคหนึ่ง) ยกเว้นเรื่องร้องทุกข์ที่ผู้ต้องขังตีลับถึงรัฐมนตรี หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ต้องส่งให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์ พิจารณาดำเนินการตามสมควรก่อน (ข้อ ๑๒๕ วรรคสอง) ซึ่งในประเด็นนี้หมายความว่า อธิบดีสามารถเปิดอ่านเพื่อพิจารณาดำเนินการในทางที่เหมาะสมได้ ดังนั้น การตรวจสอบหนังสือร้องทุกข์ เรื่องราว หรือฎีกา นั้น เป็นไปตามที่กฎกระทรวงมหาดไทยให้อำนาจ โดยยึดถือความประสงค์ของผู้ต้องขังในการรักษาความลับ หากผู้ต้องขังไม่ได้ขอรักษาความลับแล้ว เจ้าพนักงานเรือนจำก็มีหน้าที่ในการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ที่กฎกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดไว้ด้วยเจตนารมณ์ป้องกันมิให้มีการกระทำผิดที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ป้องกันการข่มขู่ บุคคลภายนอก การนัดแนะ การวางแผนก่อความวุ่นวาย หรือหลบหนีตลอดทั้งปัญหาการติดต่อเครือข่ายยาเสพติดภายนอกเรือนจำ แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ต้องขังขอรักษาความลับแล้ว เจ้าพนักงานเรือนจำจะไม่เปิดซองเพื่อตรวจสอบ แต่มีหน้าที่จัดส่งให้กับบุคคลหรือหน่วยงานที่ผู้ต้องขังประสงค์ โดยมีข้อยกเว้นบางประการตามที่กล่าวหาไว้ ดังนั้น การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานเรือนจำในเรื่องนี้ จึงเป็นการช่วยเหลือ หรือบรรเทาทุกข์ ไขข้อข้องใจในการบริหารเรือนจำตามที่กฎหมายกำหนดมิใช่การสร้างภาระตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด

อนึ่ง ในทางปฏิบัติเรือนจำมีช่องทางให้ผู้ต้องขังได้ร้องทุกข์ตามที่กฎหมายกำหนดมิได้ สกัดกั้นการร้องทุกข์ของผู้ต้องขังที่มีถึงหน่วยงานภายนอกแต่อย่างใด แต่ได้ดำเนินการตาม que ผู้ต้องขังร้องขอ โดยทำหน้าที่จัดส่งคำร้องทุกข์ เรื่องราว หรือฎีกา ให้ผู้ต้องขังโดยตลอดมา และในกรณีหน่วยงานภายนอกขอ เข้ามาตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ก็ให้ความร่วมมือพร้อมอำนวยความสะดวกตามความ เหมาะสมอยู่แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายกิตติพัฒน์ เดชะพหล)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมราชทัณฑ์

กองกฎหมาย กลุ่มงานกฎหมายและระเบียบ
โทร. / โทรสาร ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๕๙-๖๐

รองอธิบดี.....	วันที่ 1 /
ผู้อำนวยการกอง.....	วันที่ 30/๓๓/๖๖
ชำนาญการพิเศษ.....	วันที่ 30/๓๓/๖๖
หัวหน้าฝ่าย.....	วันที่ 1 /
ประจำแผนก.....	วันที่ 30/๓๓/๖๖
เจ้าหน้าที่ทนาย.....	วันที่ 30/๓๓/๖๖
เจ้าหน้าที่พิมพ์.....	วันที่ 10/๓๓/๖๖